

DELAVSKA

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izda vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-00, za 3 mesece Din 15-00, za pol leta Din 30-00, za leto Din 60-00 — Inzermstvo Din 7-00 (mesečno) — Oglaš: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. St. čekovnega računa 14.900

Zakaj?

Občni zbor JSZ naroča no-izvoljenemu načelniku, da nujno pripravi gradivo za kongres krščanskih socialistov in da skliče ta kongres čimprej. Dokler pa to ne bi bilo mogoče, pooblašča novoizvoljeno načelniku, da že sedaj v mejah možnosti zavzame svoje stališče do nujnih družabnih in gospodarskih vprašanj. Po potrebi mora dati načelniku priliko, da ta vprašanja pretr-esejo zastopniki zvez in skupin.

To resolucijo je narekovala živa potreba. V krščanstvu imamo sicer podana natančna načela, na katerih more in mora graditi človeštvo svojo družabno in gospodarsko stavbo. Toda v razvoju človeštva nastajajo razne zmote in zablode. Napredek gre tudi svojo pot. Nastajajo popolnoma nove družabne oblike. Isto-tako gospodarske. Vse to povzroča, da ni jasnosti do vseh pojavljajočih se problemov. Človeštvo nima napram njim jasnega in enotnega pogleda. Niti krščanska družba, pa tudi mi katoličani nima-mo te enotnosti, dasi zajemamo vsi iz istega vira.

Pri vsem tem pa gre za čisto eno-stavno vprašanje: **Nauk in življenje.** Te skladnosti ni in jo odločujoči faktorji v sedanji krščanski družbi tudi ne bodo napravili, ker je njihov razum zatem-njen po naukih tega sveta in njihova volja oslabiljena radi zemeljskih dobrin. Življenje gre pa neizprosno svojo pot in stavi brezobzirno svoje zahteve, do katerih ne more ostati brezbržen nihče, zlasti ne delavska organizacija, ki ust-varja nov pokret.

Pokret ima smisel in bodočnost le tedaj, če je podobno drevesu, ki ima svoje korenine globoko v zemlji. Naš pokret ima zdrave in globoke korenine, ker gradimo na temelju večnih resnic. In ravno radi teh resnic nastajajo za nas razna vprašanja: Ali je kapitalistični družabni in gospodarski red tisti, ki naj bi odgovarjal načelom teh večnih res-nic? Ali je v skladu s temi resnicami, da vlada nepopisna beda med pridnim in solidnim delavstvom? Ali je v skladu z večnimi resnicami, da toliko in toliko kristjanov noče videti in spoznati te be-de? Ali je v smislu načel večnih resnic, da toliko in toliko kristjanov, ki so »ste-ber« krščanske družbe, zavestno in le iz gole dobičkaželjnosti izrablja delav-stvo, zlasti pa vajence in druge mlado-letne delavce? In še nebroj drugih vprašanj.

Sicer smo vse to že več ali manj po-drobno obravnavali. Toda popolnoma iz-klesanega programa še ni. Potreben pa je in ravno tega je zahteval občni zbor JSZ. Seveda tako delo ni lahko. S trdno voljo ga pa moremo izvršiti in ga tudi že vršimo. Ko bo program dodelan, ko ga bo kongres krščanskih socialistov spre-jel, bo delo veliko lažje, pa tudi naši borci po raznih krajih bodo vedeli, ali je naš pokret za en dan ali za cele dobe.

Nekaterih, ki vidijo nerazsodnost teh ali onih tovarišev, potem zagnizenost ve-likašev in nasprotstvo večine takozvanih katoliških magnatov napram samostojne-mu pokretu krščanskega delavstva, je ta-korekto strah. Zlasti še, ko vidijo še vso svojo revščino in bedo. In menijo: Ali bomo zmagali? Ali bodo voditelji de-lavstva, ki so pripravljeni vse žrtvovati za organizacijo, vzdržali razna preganja-nja? Ali bodo še dalje zmogli, ko jim razni faktorji morijo lastne misli in last-no voljo, ne da bi dokazali zmožnost nji-hovih idej?

Ko bomo izdelali program, bo ve-čina takih dvomov prihranjena. Sicer se težave ne bodo odpadle, mogoče bodo še hujše. Toda vsakemu bomo lahko rekli: »Tak je naš program. Dokazite, da je zmoten, da ni v skladu z večnimi resni-cami!« V borbi bomo prešli iz množice

Debata

Tako slučajnostno smo se sešli. Lju-dje različnih poklicev in zato seveda tudi različnih naziranj. Kakšnih naziranj, bo kdo takoj vprašal? No! O rešitvi so-dobnih gospodarskih problemov, o de-lavstvu in življenjski vrednosti ter po-menu njegovih strokovnih organizacij. O slednjem je bila debata še prav po-sebno živahna. Saj veste! Danes se samo debatira, dela bore malo ali nič. Vsak zase in vsi vprek ponujamo zdravila za to degenerirano družbo. Zdravimo vsak po svojem receptu. Eni n. pr. trdijo, da se je delavstvo polenilo in da zahteva previsoke plače. Zato kriza. Drugi, da je zasebna lastnina vzrok tej veliki neure-jenosti v gospodarskem življenju. Med-tem ko drugi zopet trdijo, da je boga-stvo, ki se kopiči v žepih nekaj posa-meznikov in tudi držav, vir vsega zla. Pa kdo bi se na vse to spoznal?

Vsak po svoje nudimo zdravila in jih prav z reklamno vsiljivostjo razglašamo kot edino prava. Debat ni konca ne kraja. Vse so zelo učene in na višku. No, kar delajo drugi, zakaj bi tega ne delali tudi mi? Zato smo odprli svoje registre in začeli z reševanjem vseh nadlog, ki nas tarejo. Gotovo je tudi to, da smo imeli vsak svoje predloge oziro-ma zdravila. Hudimani je samo, da tisti, katerim se ta zdravila predpisujejo, ne marajo zanje. Toda kaj zato! Nekaj pa-metnega smo pa le rekli in to je tudi nekaj. Za nas zdravil ni treba, zdravi smo kot riba v vodi. Zato jih odkla-njamo kar v celoti.

Kako naj le sedaj ugotovimo, kdo je potreben zdravil? Kdo je bolan? Ali so bolni tisti, ki imajo vsega dovolj, ali tisti, ki prav nič nimajo? Bolezen je tu, to vsi vemo. Vidimo tudi njene posledice, toda teh noče biti nihče kriv. V debatah se sicer marsikaj ugotovi, toda kaj, ko tega nihče ne zapiše in tako se mnogo dobrih receptov zgubi. Res škoda!

Taki recepti so seveda padali kar na debelo tudi pri naši debati. Stvar se je sukala nekako sledeče:

Pri vprašanju krize in njenih vzrok-ov smo bili končno še precej edini. Toda eno, kar je za nas najbolj važno, je bilo sporno: **Ali vršijo delavske stro-kovne organizacije kako delo, ki je sploh omembe vredno?** Rekli intrdili so, da ne. Delavstvo da popolnoma nič ne po-meni. Vse skupaj je to prazno delo, kr-panje, ki ne prinaša nobenih koristi. Navadna demagogija. Saj ni res, da bi si delavstvo s svojo lastno močjo kaj priborilo! To so mu dali drugi, tisti, ki imajo moč in režejo pravico. Saj vendar pride vse od zgoraj dol in ne obratno! Kaj bo delavstvo, ko nima sposobnih vo-diteljev. Ako pa so, čim se nekoliko opomorejo, uidejo v tabor »boljše situ-iranih«. Sploh pa ljudi, ki nekaj vedo, delavstvo odklanjajo, sami pa so širomaki. Brez pomena je torej vsako tako delo

intrig, katerih se sedaj poslužujejo v obilni meri proti našemu pokretu, v fronto s čelom proti čelu. In resnice se bodo razkrivale, marsikak navidezen sijaj bo uničen.

Ko bo izdelan program bo tudi jasno tovarišem, zakaj mi ne moremo in ne smemo v polemikah z nasprotniki hoditi ista pota, kakor jih hodi meščanstvo, da bi namreč svojega nasprotnika bili in mrcvarili z najbolj nabrušeno mesarico. Vedeli bomo, da se moramo boriti le za to, da zajamemo ideje, ki so izražene v programu, čim širši krog in da postanejo lastnina duš naših tovarišev. To je najuspešnejše sredstvo za boj proti nepoštenim metodam nasprotnikov tudi iz delavskih vrst.

in boj, to so samo »like«, ki nič niko-mur ne hasnejo. Kar delajo danes stro-kovne organizacije, je samo demagogija. Treba več stvarnega in pozitivnega dela.

V teh besedah je seveda tudi nekaj resnice. Toda vse pa ni tako, kot se gleda s te strani. Prav gotovo ne. Kdor kaj takega pravi in trdi, ta ni prav nič okusil biča in borbe, ki jo ravno delav-stvo bije za svoj obstoj. Ta gotovo ne pozna ljudi, ki so žrtvovali svoje živ-ljenje za brezpravno in trpečo rajo. Go-tovo ne ve, da je izšlo ravno iz delav-skih vrst mnogo velikih mož, katerih de-lavstva pred njimi in njihovimi deli ni treba biti prav nič sram. Res je, da je bilo med njimi tudi mnogo ubeglice, toda pri tem delavstvo nosi gotovo najmanj krivde. Ali so bili že prej, ali so se pozneje okužili z mamili, ki so za vsa-kega človeka zelo zapeljivi. Lepa mesta in brezskrbno življenje. Da, to marsikoga vrže iz tira. Delavstvo pa ostane. Za eno razočaranje je sicer bogatejše. Toda to ne moti mnogo. Tisti, ki izhajajo in so izšli prav iz delavskih vrst, tega ne de-lajo. Ni čudno potem, ako se delavstvo boji inteligence. Saj je ono res čestokrat samo hrbet, preko katerega se povzpne-jo do kakih pomembnih mest. Delavstvo v svojem jedru pa je zdravo. Ono prav gotovo ne pozna nobenih pogrešnih kom-promisov. Kar je gnilega, samo odpade. V delavskih vrstah nima obstanka. Zato je tu tudi vedno boj za poštenost in pravičnost.

Velika dela je že izvršilo delavstvo, kakor tudi njegovi zastopniki. Zgodovina se spominja teh mož, saj niso nič manj ali še več storili za človeštvo kot kak učenjak svetovnega slovesa.

Danes delavstvo ne doseže tega, kar bi moralo. Res je. Danes je ono v de-fenzivi. Zato, ker je bilo premalo čuječe, ker je preveč zaupalo. Ali ga je tedaj radi tega obsojati? Ali je ono povzročilo krizo in zmedo v gospodarstvu? Ne! To so povzročili tisti, ki jim nikoli ni dovolj dobička. Nikoli dovolj krvi in gorja tep-tanih delavskih mas.

Da bo vedno tako ostalo. Težko je reči kaj takega. Mnogo se je že spre-menilo in marsikaj bo še drugače. Ravno tu pa je delo strokovnih organizacij vseh smeri največjega pomena. Za delo je treba ljudi vzgojiti. Za borbo pa še bolj. In to gre svojo pot preko vseh tistih, ki bi radi imeli delavstvo majhno, ne-pomembno, samo za takrat, da drži svo-ja hrbtišča in pomaga navzgor tistim, ki jim bodo potem dali vsega od zgoraj navzdol.

Tako debata. So seveda le utrinki. Ni popolna. Rekel sem že, da je v res-nici škoda, ker ne pišemo tako važnih in pomembnih receptov. Morda drugič. Saj sličnih debat je vedno dovolj.

Delavstvo v kolikor zgreši svoja pota in svoje poslanstvo, molči in trpi. V tem trpljenju korigira, popravlja sebe in svoje

Pa še eno zavest bomo imeli. Neki tovariš iz gorenjskih gozdov je napisal te besede, ko je obravnaval različne mož-nosti represalij od strani katoliške druž-be: **Ali ste vi, ki ste pri vodstvu, pri-pravljeni iti v borbo do skrajnosti, po-slušajoč samo svojo vest in pa klic trpe-če množice? Ali ste pripravljeni glaso-vati za svobodo delavske organizacije in rajši propasti kot pa da bi glasovali za sužnjost pa četudi za ceno večjih uspehov?**

Ko bo trdno in jedrnatno izdelan pro-gram postal kašipot organizacije, potem bo vedel vsak, kdor bo sprejel ta pro-gram, da se more boriti zanj do skraj-nosti, pa naj bodo še tako velike žrtve.

voditelje. V tem je zdravje, moč in udar-nost! Vsi drugi tega ne delajo, zato se ruši kljub navidezni moči vsa stavba so-dobnega gospodarstva v svojih temeljih.

Je to bežna slika gledanja in mišljenja dveh javnih delavcev. V koliko ima kdo prav ali ne, naj presodijo tovariši čita-telji. **Ali smem upati na kak odgovor?**

Opomba ur.: Javno debato o vseh problemih današnje in bodoče dobe po-zdravljamo in pozivamo tovariše, da tudi oni povedo svoje mnenje.

Avtoriteta

Včasih je že padla beseda o avtori-tetah, ki da so nujne v delavskem po-kretu. Da so tedaj zato potrebne gotove osebnosti, katere bi delavstvo samo moralo pritegniti v svoj krog in jih tako pač postaviti na vodilno mesto. Re-mica je že pač taka, da mora krmar na ladji znati več kakor navaden mornar, kapitan pa še več kot krmar. Vsak si pa mora svoj čin najprej zaslužiti.

Za nas krščanske socialiste pa v tem oziru nikdar ne morebiti mero-dajno samo to, kakšen naslov nosi ta ali ona oseba in če ima svoje zveze morebiti s tako ali tako družbo. Za nas delavce bi naj veljalo še to pravilo: kolikor višji položaj ima oseba nad de-lavcem, toliko višja avtoriteta je.

Ne! Avtoritativna je za naš pokret le ideja po zapovedi »Ljubi svojega Boga nad vse, svojega bližnjega pa kakor sa-mega sebe«. Kdor se zna ves podrediti tej zapovedi in po njej uravnavati svoje življenje ob vsakem koraku, ta je potem apostol in borivec za našo idejo, ta more tudi biti vedno delavski voditelj — avto-riteta. **Ne kompromisno s kapitalisti, marveč razredno in odločno ven iz sre-dine delavstva se je treba boriti za bolj-ši družabni red.**

Kdor tako dela — danes, jutri, deset let, ves čas svojega življenja in mu ni mar za brce, še manj pa za korita, ki mu jih ponuja kapitalistični svet zato, da naj že organizirano delavstvo podredi pod njegovo komando, tega bo delavstvo samo že davno spoznalo in ga bo po-nosno dvignilo na svoje rame. Več ima talentov, več jih posveti za svoje trpeče brate in sestre, iskreno, nesebično, brez koristi zase. **Dejanja torej govore in de-lajo avtoriteto.** Kdor si jo zasluži, ta jo bo tudi užival.

Samo taki morejo potem voditi ladjo našega krščanskega socialističnega pokreta skozi deroče vode današnjega časa — spretno in pogumno ob čerih in osten nasprotnikov delavstva in pravice. Take avtoritete, Macafurji z levega brega, pa so izšle le iz tovarov, iz rudniških ro-vov, iz skromnih viničarskih bajt, iz pi-saren, uradov in delavnic in so obdržali zastavo »Jugoslovanske strokovne zve-ze«, ko je bil zanj čas najhujši. Tudi inteligentov na našem levem bregu ni-smo pogrešali.

Samo takim tedaj more naše delav-stvo neomajno zaupati in vračati njim zvestobo za zvestobo. Pa zakaj ne bi! Saj sami živijo z njim bedno delavsko živ-ljenje in tako sami bojujejo boj za svojo in njegovo pravico. Nikogar pa ne od-klanjamo. Kdor misli iskreno, naj se nam pridruži, po delu in zaslugah bo dobil tudi svojo »šaržot«. Bogatarjev z desnega brega, ki bi prišli k nam le snu-bit svojo karijero, bodisi po naročilu, ali pa drugače, ne moremo sprejeti. Pre-žalostne so v tem naše izkušnje iz pre-teklosti. Krščansko socialistično delav-stvo ne sme nikdar več žrtvovati svo-bode ali pa celo obstoja svoje strokovne organizacije na ljubo komurkoli z desne-ga brega. **Ne sme najmanj spremeniti svojih smeri, katerih se je do sedaj dr-žalo, ker samo tako pridemo sigurno do zmage in lepše bodočnosti.** Bodimo na straži!

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Stavbinsko delavstvo

Tragedija na Ljubljani.

Mnogo prahu je zadnje dni dvignila divja stavka delavcev pri regulaciji Ljubljane. Trdka »Slograd«, ki to delo vrši, je delavstvu določila 3 Din urne plače. Delavstvo, ki si s tem zasluži ne more nabaviti najpotrebnejših življenjskih sredstev, je odložilo krampe in lopate, izražajoč se, da naj gospodje delodajalci 9 ur na dan za Din 27. — sami delajo, da se uverijo, kakšno je življenje delavca. Ne bomo se spuščali v podrobnosti, ki so se odigravale v času petdnevne stavke. Pač pa moramo poudariti, da je tako postopanje trdke naravnost škandalozno. Zakaj? Zato, ker današnji mizerni položaj delavstva izrablja za svoje profite, ne meneč se za posledice, ki morajo nujno slediti. Trdka se čisto ne zaveda, da tako postopanje z delavstvom rodi nezadovoljstvo in odpor, ki ima lahko nedogledne posledice. Če stvari pogledamo še globlje, potem pridemo do zaključka, da so taka postopanja delodajalcev v močnem nasprotju z zakonom o varnosti in redu v državi, zato bi se moralo proti njim odločno nastopiti. Popolnoma smo uverjeni, da je trdka pri prevzemu dela kalkularala delavske mezde vsaj 4 Din na uro, ker to so danes najminimalnejše plače za težak dela, zlasti še za tako naporno in umazano delo, ki ga vrši delavstvo pri regulaciji. Na ta način hoče trdka poleg svojega normalnega zaslužka še pri delavskih plačah zaslužiti 25 odstotkov. Res je, kar izražajo gospodje delodajalci, namreč, saj nikogar ne silimo in ne prosimo, da naj dela za tako plačo, ampak se delavci sami ponujajo za delo. Nasprotno pa je tudi res, da ni v prid splošnemu gospodarstvu in blagostanju če je delavstvo enkrat prisiljeno prositi za delo pod vsakimi še tako slabimi pogoji. Vsekakor pa je treba poudariti še eno: merodajnim oblastem nikakor ne sme biti vseeno, da se z delavstvom tako postopa. Zlasti bi se to ne smelo dogajati pri javnih delih. Oblasti imajo same interes na tem, da vlada med ljudstvom red in mir. To pa je mogoče samo tedaj, če bo imelo delovno ljudstvo možnost do človeka vrednega življenja. Prvi korak k temu naj bi bil ta, da se vsa javna dela oddajajo le pod pogojem, da se prevzemniki že vnaprej zavežejo plačevati minimalno delavsko mezdo.

V ponedeljek 4. julija je bila stavka s posredovanjem Delavske zbornice zaključena. Začetne plače ostanejo kot sedaj 3.— Din na uro. Po 14 dnevni zaposlitvi se zviša plača za 50 par na uro. Precej delavcev je kljub temu zapustilo delo, ker ne vidi v tem nikakega znatnega izboljšanja. Našli se bodo pač drugi delavci in delo bo šlo dalje. Delavstvo pa je pri tem spoznalo, da so take razmere krivične in nezdrave ter da se je proti njim treba boriti, dokler se ne ozdravi.

Kovinarji

Jesenice. Kolektivna pogodba je dotiskana. Oblika knjižice je jako lična, besedilo in akordne postavke pogodbe povsem točne. Kot uvod je dodana priloga o poteku razmerja med organizacijami. Važen akt! Poleg pogodbe vsebuje knjižica tudi predporazum, sporazum o plačevanju dela ob nedeljah in praznikih, sporazum o zobozdravstvenem skladu. Za vsem tem pa sledi več važnih odlomkov iz obrtnega zakona, iz pravilnika bratovskih skladnic in zakona o zaščiti delavstva. Skratka vse, kar nujno potrebujemo.

Kako potrebna je bila izdaja te knjižice, kaže prodaja — preko 800 izvodov v nekaj dneh. Kdor jo nima, naj se javi v pisarni ali pri svojem organizacijskem zaupniku.

Pisarna se nahaja sedaj v pritličju v prostorih, kjer je bila prej knjižnica.

Ne gre in ne gre. Socialni demokrati sklicujejo javne shode, a ljudi od nikoder ni. Ne pomaga nobena jeza. Tako se godi povsod, kjer hodijo preko volje članstva. Beležimo samo kot kronisti.

Konferenca širšega strokovnega odbora kovinarjev.

Koroška Bela. V nedeljo, dne 3. julija, se je vršila na Koroški Beli konferenca širšega strokovnega odbora kovinarjev JSZ. Konferenca so se udeležili po svojih zastopnikih skupine kovinarjev Jesenice, Javornik, Ljubljana in Guštanj. Kot zastopnik centrale se je konference udeležil tov. Jože Rutar. Poleg njega je prisostvoval konferenci tudi naš starosta Jože Gostinčar.

Konferenca je bila v poročilih in tudi v debati na višku. Pokazalo se je, da skupine ne rastejo samo številčno, marveč tudi v podrobnem delu.

Tov. Pukšič je kot predsednik podal zanimivo statistično poročilo o stanju naše težke železne industrije. Tov. tajnik pa je podal poročilo o seji predsedstva Mednarodne zveze kršč. kovinarjev, ki se je vršila 7. in 8. junija v Stuttgartu (Nemčija).

Sprejetih je bilo več važnih predlogov. Naloga ožjega strok. odbora je, da sklepe v polni meri tudi izvede.

S sodelovanjem strok. odbora bo omogočeno skupinam v kovinarski stroki res pravo strokovno delo. Našemu strok. odboru želimo pri tem težkem delu kar največ uspehov.

Rudarji

Huda jama. V noči od 27. na 28. junija je v jami ponesrečil Zupan Jožef. Ročaj dvigala (žerjava) ga je tako nesrečno udaril po glavi, da mu je počila lobanja in da je za posledicami umrl v celjski bolnišnici.

Huda jama. Meseca junija smo praznovali sledeče dneve: 1., 2., 25., 28. in 29. Tako nam ostane 21 delavnih dni.

V nedeljo 26. junija smo imeli pri Sv. Jederti sestanek članov Strokovne skupine rudarjev. Sestanek je bil zelo važen. Smo pa nekatere tovariše, ki bi se ga lahko udeležili, pogrešali. Marsikdo meni: »Brez mene bodo že prebili.«

Tovariši! Tako mišljenje je napačno. Vsak organiziran član mora smatrati za dolžnost, da se sestankov redno udeležuje. Nobeden naj ne bo tako malenkosten, da ga ovira par kapljic dežja, dolga pot itd. Vrh tega naj vsak vrši svojo veliko organizacijsko nalogo s tem, da povabi na sestanek svojega tovariša, prijatelja. Vsakdo naj doprinese svoj del k poglavitni delovski zavesti. Vsak organiziran član naj se zaveda, da je tudi njegova dolžnost, pa če meni, da je najmlajši, da stremi za tem in stori vse, kar je možno, da se organizacija razširi in okrepi. Tu velja geslo: »Vsi za enega, eden za vse. Kakor je bilo že omenjeno, imamo redne sestanke vsako prvo nedeljo v mesecu v Laškem ob 7, vsako tretjo nedeljo v mesecu pa pri Sv. Jederti ob 8 zjutraj. Če so prav posebni zadržki, se ti dnevi spremenijo. O tem pa itak člani pravočasno obvestimo.

Viničarski vestnik

Sv. Barbara v Haložah. Malo nas je, a vendar toliko, da se upamo zgledati v našem viničarskem kotičku »Delavske Pravice«. Dne 29. junija je bil občni zbor naše skupine. Izvoljen je bil le z malimi spremembami dosednji odbor. Tov. Peter Rozman nam je v vznesenih besedah dal smernice za nadaljnje delo in nam poročal o važnosti strokovne združitve, posebej v sedanjem težkem viničarskem položaju.

Kakor povsod tako tudi pri nas ne manjka nasprotnikov in to iz lastnih viničarskih vrst. Celo taki se najdejo, ki so že ne samo enkrat iskali pomoči pri organizaciji in jo tudi dobili. A danes ji je dobrote vračajo z najgršim obrekovanjem. Tako ravno zna biti hvaležna znana tovarišica. Ko je namreč prišlo od centrale navdilo, če hoče kdo

dobiti kako posmrtnino po smrti tega ali onega člana, da mora pristopiti v posmrtninski sklad. Omenjena tega ni hotela, dasi je imela staro in bolno mater, češ da je članarina zadosti. In res. Za par mesecev je potem mati umrla. Posmrtnine pa ni mogla dobiti, ker ni bila članica posmrtninskega sklada. Zato pa sedaj kar bljuje ogenj na našo skupino in hujša še druge viničarje proti organizaciji. Mi pa se držimo le svojega gesla, to je, da mora biti ljubezen naših dobrih tovarišev močnejša nego je sovražnost naših nasprotnikov. S tem bomo vse premagali. Zato pa tovariši in tovarišice! Pogumno v boj za naše svete pravice in ne bojmo se dati tistih dinarčkov kot članarino ali posmrtnino. Saj je v prid nam samim. Pomislimo, da danes lahko nesreča zadene tebe, a jutri mene. Viničarji, oklenimo se vsi naše organizacije, ker nas ravno ona usposablja za svobodne ljudi in ne več sužnje in tlačane.

Razno

Upokojenci in novi kovinarski pravilnik.

Jesenice. Tudi upokojencem danes ni lahko. Še za to malo pokojnine se morajo boriti. Tako se je bati, da bo rudarskim upokojencem novi pravilnik znižal pokojnine.

Zato so upokojenci krajevne bratovske skladnice Jesenice-Javornik predložili g. županu mesta Jesenice resolucijo, v kateri

Od leta 1925 dalje so se po redukcijah pri TPD pojavljale težave v pokojninskem zavarovanju bratovskih skladnic dravske banovine. Stanje blagajni je postalo pasivno, ker se je z redukcijami znižal stalež zaposlenega delavstva. Na drugi strani pa se je s tem, ker so podjetja odpuščala predvsem starejše delavce, zvišalo število upokojencev, vdov in sirot. To stanje postaja vsako leto bolj pereče, ker so začela tudi druga podjetja, kakor n. pr. KID z racionalizacijo svojih obratov. Tudi tu prihajajo kot prvi v poštev za redukcijo starejši delavci. Tako postaja razlika med zaposlenim delavstvom in upokojenci vedno večja. Manjša se število zaposlenega delavstva, večja pa število upokojencev. Ako se ne najde v najkrajšem času primerne rešitve, je nevarnost, da postane starostno zavarovanje bratovskih skladnic v Sloveniji nelikvidno.

Znano nam je, da ministristvo za šume in rude pripravlja nov pravilnik, v katerem se bodo gotove določbe starega pravilnika izboljšale. Radi znižavanja plač, skrajšanja delovnega časa je bil govor na anketi v Belgradu, naj se prispevki za pokojninsko zavarovanje bratovskih skladnic zvišajo, ali pa znižajo dajatve. Prvo bo v sedanjih razmerah radi navedenih motivov težko doseči, pri drugem bi pa bili upokojenci težko prizadeti.

Zastopniki delojemalcev so na konferenci v Belgradu odločno branili načelno stališče neokrnjenih dajatev po sedanjem pravilniku. Pri vprašanju kritja za sedanje dajatve pa so morali popustiti, ker bi delavstvo nikakor ne moglo prenesti obremenitve s tolikimi prispevki, ki bi zadostovali za kritje dajatev. Pripomniti je treba, da tudi novi osnutek rudarskega pravilnika ni zgrajen na podlagi popolnega kritja, zato se ne more trditi, da bodo prispevki zadostovali za kritje predvidenih dajatev.

Iz gornjega je tedaj sklepati, da bo dočel pravilnik znižal sedanje pokojnine. To vprašanje pa je za upokojence bratovskih skladnic življenjske važnosti. Ker jim tedaj

pokojnine ne bodo nudile zadostnih sredstev za preživljanje, se je bati, da bodo s tem toliko bolj obremenjene občine.

Poleg tega imamo v svojih vrstah tudi staroupokojence, ki so bili upokojeni pred letom 1925. Ti upokojenci prejmejo minimalno pokojnino z doklado pokrajinskega fonda za zavarovanje rudarjev. Nujno potrebno je, da se ti upokojenci izenačijo z ostalimi, ki so bili upokojeni po letu 1925.

V kolikor se bo v Sloveniji razvijala industrija in večalo število delavstva, predvsem v težki železni industriji bo to vprašanje vedno bolj aktualno. Ukrepe, ki naj bi pokojninsko zavarovanje spravile v sklad z dejanskimi potrebami, je treba čimprej izvesti.

Zato si dovoljujemo upokojenci krajevne bratovske skladnice Jesenice-Fužine oz. mesta Jesenice, ki je na tem vprašanju najbolj zainteresirano, da poleg že sedaj pokrenjenih akcij foršira anketo vseh občin dravske banovine, kjer naj bi se to vprašanje obravnavalo. Ta anketa naj bi predvsem ugotovila, da so občine z izdatki za onemogle delavce že sedaj preobremenjene. Mnenja smo, da so moralno dolžni prispevati za nas oz. za sanacijo pokojninskega zavarovanja tisti, kateri so 40 do 50 let črpali dobiček iz našega dela.

Kraljevi vladi in banski upravi naj se za sanacijo pokojninskih blagajn bratovskih skladnic predlaga kritje iz naslednjih virov:

1. Redne letne subvencije iz državnega proračuna in sicer vse do tedaj, da bo zavarovanje imelo primerne rezerve, ki bodo omogočale nemoteno izplačevanje pokojnin.

2. Dotacije iz banovinskega proračuna v istem smislu kakor države.

3. Podjetja, v katerih so bili zaposleni upokojenci bratovskih skladnic dravske banovine, naj tudi prispevajo gotov delež. Ta prispevek naj bi se stekal v primernih odstotkih iz vrednosti prodanega blaga ali čistega dobička. Nekako na isti način, kakor se to prakticira z dotacijo od vsake prodane tone premoga za pokrajinski sklad staroupokojencev.

Vse te dotacije pa morajo biti tako visoke, da se v nekaj letih doseže popolna sanacija pokojninskih blagajn bratovskih skladnic.

Ker so pokojnine edino sredstvo, s katerim nam je omogočeno vsaj skromno življenje, zahtevamo naj se zbrane rezerve naložijo kaj najboljše, da ne pride zavarovanje zopet ob ves denar, kakor se je to zgodilo med vojno z vojnim posojilom.

Pokojninska blagajna bratovskih skladnic je imela leta 1925 1.805.965 Din. Izdatkov leta 1931 12.262.449 Din.

Polnopravnih upokojencev brat. skladnice je bilo koncem leta 1926: članov 216, vdov 58, sirot 95, skupaj 369. Koncem leta 1931 že 1604 članov, 398 vdov in 495 sirot. Skupaj 2490.

Končno smo mnenja, naj anketa ugotovi nujno potrebo uvedbe starostnega zavarovanja predvidenega v zakonu o zavarovanju delavcev za celo državo. Ogromni stroški, ki jih imajo sedaj občine z onemoglimi delavci, bi pri uvedbi starostnega zavarovanja popolnoma odpadli. Pri tem vprašanju so zainteresirane prav vse občine brez izjeme.

Podpirajte neodvisen delavski tisk — pridobivajte novih naročnikov za: tednik »Delavska Pravica«, mesečnik »Besedo o sodobnih vprašanjih«, mesečnik »Mladi plamen«.

Upton Sinclair:

DOLARJI

roman

(Naslov v izvirniku: Mountain City)

I. poglavje.

Govedo.

I.

Tiri velike prekecelinske železnice so tekli naravnost in nezmisljivo iz daljne, ploske poljane in skozi vasico Alamito, štiri enakomerne, brezhibno položene tračnice, vedno gladke in svetle v soncu in dežju. Malemu Jedu Rusherju so se zdele kot čuden kos narave; odkar je mogel pomniti, so ležale tam, bile so najzanimivejša stvar njegovega sveta. Dolgi vlaki z ducatoma elegantnih, rdečrjavih vozov so drdrali po njih, nad dimnikom pri stroju je plapolala dimasta zastava in oblaki prahu so se valili za njim kakor majhni viharji vrtinili. V vozovih so sedeli ljudje. Človek jih je lahko videl pri oknih in na zadnji ploščadi, mahali so z rokami izginjajoč v daljavo. Nekoč je vlak malo zadržal svoj tek, neki gospod je razcapanemu, malemu fantku ob progi vrgel četrt dolarja — in tako je v življenju Jeda Rusherja vzraslo resno vprašanje! Če bi novček pokazal, bi mu ga stari vzeli; če ga ne bi pokazal, kaj pa bo potem od njega imel?

Prekecelinski »bliski« so bitje mesteca Alamita blagovolili upoštevati le v toliko, da je stroj nekaj milj pred postajo izpustil dva dolga in dva kratka žvižga in opozorilo tik pred postajo spet ponovil, ker je lučja dalje držal čez progo prehod. Ti žvižgi so doneli noč in dan ob določenih uri; naj je bilo pozimi ali poleti, v lepem ali v grdem vremenu, ljudje so po njih lahko naravnavali svoje žepne ali stenske ure. — le da mali Jed še nikdar ni videl žepne ure in stenska doma že tako dolgo ni več tekla, da so otroci komaj še vedeli, čemu prav za prav visi na zidu. Na

železniških voznihih redih je za imenom Alamito stala črka »h« in to je značilo, da so se vlaki v Alamitu ustavljali le, kadar so hoteli vstopiti kaki potniki iz Omahe in drugih vzhodnejših krajev, ali pa na posebno znamenje, da so jemali s seboj potovalce za Ogden in dalje na zapad. A tako važne osebnosti niso prihajale pogosto v Alamito in Jed jih je tudi brez tega dobival po grbi od starega, če je lazil po postaji, ko je bilo doma vendar toliko dela.

Za tega malega kmetskega dečka je železnica igrala isto vlogo kakor za srečnejše otroke pravljica. To je bila njegova čarna preproga, njegova Aladinova svetiljka, njegov zlati grad — hrana njegovi domišljiji, predmet njegovih vprašanj. Kam vozijo vlaki in kdo so ljudje, ki sede v vozovih? Ali se lahko vsakdo vozi z njimi in če ne, zakaj ne? Zakaj se štirje svetli tiri v daljavi stekajo in kako se morejo vozovi držati na tračnicah, če so pa vedno manjše? Liza, Jedova najstarejša sestra se mu je smejala in dejala, da se tračnice prav nič ne manjšajo, da se le tako vidi; a zakaj se tako vidi, tega mu pa ni mogla pojasniti.

Narava v Alamitu ni bila prav posebno zanimiva in zabavna. Dolina je bila široka in plitva in gorovje zelo daleč; majhen dečko sploh ni mogel vedeti, kaj je prav za prav gora. Drevja je bilo le malo, ker so morali vodo kalati iz arteških studencev, Rusherji so jo morali v sodih vlačiti do hiše. Govedo je dolgočasno, ker ga je toliko in ker je človek že od ranega detinstva njegovega vedenja navajen. Konji so že zanimivejši, a tista dva, ki ju je gonil njegov oče, sta bila prav tako poklapana kot njun kočijaž. Tako je človek imel le grmeče vlake in črna bitja, ki so v vlakih stanovala. Bog ve, če vedno stanujejo v vlakih ali morda izstopajo, namesto njih pa vstopajo drugi? Kako neki, da je na svetu toliko ljudi in ali delajo še kaj drugega kot pa samo potujejo? Kako tečejo stroji in kako morejo žvižgati? Kaj značijo besede, ki stoje na vozovih? Železnica ni bila le Jedova čarna preproga in zlati grad, bila je tudi njegov abecednik.

Vlaki, ki so se ponizali, da so obstali v Alamitu, so bili določeni za živino. Težki stroji so jih ponavadi ponoči pri-

Doma in po svetu

Novo vlado je sestavil dr. Milan Srskič. Dr. Voja Marinković je podal ostavko na oba svoja resora. Novi ministri so: Minister za notranje zadeve Živojin Lazić, dosedaj ban v Skoplju, zunanji minister Bogoljub Jeftić, minister dvora in trgovinski minister Ivan Mohorić, nar. poslanec. Poročajo, da predstavlja novi kabinet politično ojačeno vlado, ki se bo s podvojeno močjo posvetila končni rešitvi političnih nalog in gospodarske krize v naši državi.

Mariborski »komunisti«, tri ženske in en moški, ki so bili aretirani radi »komunističnega prevrata«, pridejo 8. julija pred sodišče v Beogradu. Oficirji so bili zadnjič obsojeni pred vojaškim, sedaj pa bodo civilni udeleženci sojeni po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda pred izrednim civilnim sodiščem.

Zamenjani bani. Dr. Tartaglia, ban v Splitu je bil na lastno prošnjo razrešen. Na njegovo mesto je bil imenovan dr. Josip Jablanović, inšpektor pri ministrskem predsedništvu. — Upokojen je ban zetske banovine Uroš Krulj; zamenjal ga je senator dr. Aleksa Stanišić iz Belgrada.

Krvav spopad med kmeti in orožniki. Uradno poročajo 1. julija: Davi nekako ob 9 med sejmom na Ubu se je pojavil bivši nar. poslanec Vojislav Lazić s skupino svojih pristašev in skušal prirediti na sejmju shod, čeprav tega ni bil prijavil po zakonu. Pozvan od zastopnikov oblasti, naj se odstrani, Lazić ni hotel poslušati naredb oblasti, marveč je povzal prisotne k odporu, nakar so njegovi spremljevalci začeli metati na organe oblasti kamenje. Pri tem so zadeli štiri orožnike in dva policijska uradnika. Tedaj je neki napadalec streljal z re-

volverjem in hudo ranil nekega orožnika. Orožniki so zato rabili orožje in pri tisti priliki sta bili ubiti dve osebi. Več drugih oseb je bilo tudi ranjenih. V splošni zmedbi je nato Lazić pobegnil. Preiskava je v teku in krivci bodo po zakonu najstrožje kaznovani.

Ukinjenih je z naredbo vlade več trgovskih akademij in znanih več oddelkov na trgovskih šolah in srednjih tehničnih šolah.

Lausanska konferenca, upajo, da bo kljub zelo nasprotnim stališčem končala s kompromisom. Angleži in Francozi so zahtevali, da plačajo Nemci na račun reparacij 4 in pol milijarde zlatih mark, kar pa so Nemci odkrajali odbili. Izjavili pa so, da bi plačevali največ 160 milijonov zlatih mark vsako leto skozi 10 let. Pogajanja se še nadaljujejo.

Mnogo slabše pa je z **razorožitveno konferenco**, ki bo odložena do novembra, ker sedaj diplomatje ne morejo do prav nikakršnih sklepov.

Med **Rusijo in Poljsko** bo sklenjena z vednostjo Francije pogodba o nena- padanju.

Kongres narodnih manjšin se je vršil na Dunaju. Ostro je protestiral proti zatiranju Slovencev in Hrvatov v Italiji.

Nemška vlada je izdala naredbo, da se sme povsod nositi fašistovska uniforma. Dežele pa se tej naredbi ne uklonijo. — Volivna borba je zelo srdita. Krvavi spopadi med komunisti, soc. demokracijo in fašisti so vsak dan po vsej državi.

V **Ameriki** se bodo vršile v bližnjem času volitve predsednika republike. — Brezposelnih je že čez 12 milijonov.

Kongres krščanske strokovne internacionale

Dne 22. junija je otvoril B. Otte, predsednik internacionale, njen kongres v Antwerpnu ob navzočnosti delegatov državnih zvez Belgije, Nemčije, Francije, Avstrije, Nizozemske, Švice, Češko-slovaške, Ogrske in Luxemburga ter zastopnikov strokovnih internacional posameznih strok. Kot gostje so bili navzoči zastopnik mednarodnega urada dela, belgijske vlade, mesta Antwerpen, katoliške in evangelske delavske internacionale. Zastopane so bile tudi organizacije, ki niso članice internacionale (Poljaki).

Po otvoritvi je poročal tajnik internacionale o njenem delu in razmahu. Članstvo je zrastle na 2.351.000 članov. Za tem so bili podani kongresu referati

o gospodarski krizi, katerih temata smo že priobčili. O reparacijskih vprašanjih se je razpravljalo zelo stvarno in ognjevit. V končni resoluciji je celo grožnja, da bodo **izpeljale krščanske strokovne organizacije po vseh državah močno ljudsko gibanje za rešitev nujnih vprašanj, če se vlade ne bodo same potrudile jih rešiti.** To je znak velike prožnosti in energije krščanskih strokovnih organizacij. Mnogo se je govorilo o delovnem času. Število ur se ni določilo. Poudarilo se je načelno, da je skrajšanje delovnega časa potrebno, če hočemo doseči, da se bodo milijonske brezposelne mase zopet vključile v produkcijski proces. Vprašanje delovnega časa se ne more rešiti šablonsko za ves svet, ker

je treba napraviti razliko med velikim in malim obrtom in upoštevati razliko med različnim stanjem tehnike.

Antverpenske krščanske strokovne organizacije, ki štejejo (samo mesto!) 36 tisoč članov, so poizkusile dati kongresu čim svečanejšo obeležje. Pred zaključkom kongresa je naglasil predsednik internacionale B. Otte vero, da bo v novi dobi krščansko strokovno gibanje močno sodelovalo pri ustvarjanju novega socialno-gospodarskega reda.

Kongres je naglasil v svoji resoluciji o gospodarstvu, da stopajo v ospredje spremembe v gospodarski strukturi, ki se je izvršila po vojni vsled racionalizacije in gospodarskih monopolov; nastopila je svetovna agrarna kriza z nasledujočimi revolucionarnimi pojavi; nezdravo je razmerje med produkcijsko obsežnostjo in kupno močjo. Prenovitev gospodarstva more slediti le stalnemu zboljšavanju človeškega mišljenja. Kršč. dejavnost in striktna izpeljava krščanskih ustanov v gospodarstvu more pripeljati do zboljšanja. Reparacijsko vprašanje se mora rešiti. Če države ne bodo pokazale zato dovolj razumevanja, bo krščansko delavstvo organiziralo gibanje, ki bo prisililo vlade k aktivnosti.

Redukcija nameščenstva socialnega zavarovanja?

Kot vsa podjetja, tako preživlja tudi socialno zavarovanje hudo krizo. Radi te so bilance vsako leto slabše. Na vseh koncih se poudarja potreba štednje in znižanja izdatkov. Zato je razumljivo, da se od časa do časa vzamejo v pretres tudi nameščenske plače v celoti in da pače konstatacija: Postavka plač je previsoka! Potrebna je redukcija nameščenstva! Gotovo ni edina postavka, pri kateri se da nekaj prištediti, postavka plač, vendar se bomo pobavili v kratkem le z vprašanjem reduciranja prejemkov nameščenstva.

Najprej je treba ugotoviti, da bi bilo krivično, če bi vsled krize trpeli in bi bili udarjeni le nekateri nameščenci, ki bi bili reducirani. Ali mar ni že dovolj brezposelnih na cesti? Ali naj se kriza še bolj poostre? Ali mar ne sodelujejo pri zavarovanju s svojim delom prav vsi nameščenci? Brez kake škode bi morda zadela redukcija **poročene nameščenke**, katerih moške imajo sami prejemke, s katerimi **morejo** preživljati ne le sebe, ampak tudi družino. Eventuelna redukcija s te strani bi prišla najbrže še v prid marsikateremu moškemu nameščencu, ki je danes brez službe in kruha! Vsaka druga redukcija oziroma redukcija moškega in neporočenega ženskega obojca pa bi škodila tudi uradu. Kdo pa ve, kako dolgo bo trajala gospodarska

Glede brezposelnosti je naglasil kongres potrebo zakonitega brezposelnega obveznega zavarovanja. Po sklepu 16. konference dela morajo države pospeševati gospodarske možnosti. Radi delne odprave brezposelnosti so nujno potrebna javna dela.

Delavska zakonodaja države matice se mora izvajati tudi v kolonijah. S pomočjo M. U. D. naj se uvedejo v kolonijah še posebne zakonske določbe za zaščito delavcev. **V kolonijah in kulturno zaostalih državah naj se ne krši koalicijska svoboda.**

Glede zaščite žen je zahteval kongres, naj bo za enako delo enaka plača kot pri moškem delavcu. Treba se je boriti proti najnovejši tvoritvi razlike med moško in žensko plačo, vsled katere ima ženska delovna moč prednost pred moško. Družinski oče mora imeti družinsko plačo, da ne bo mati prisiljena iskati delo. Delavke naj se ne zaposlujejo v industrijah, ki so najbolj škodljive zdravju. Obrati, ki zaposlujejo delavke, so potrebni najstrožje kontrole.

Kongres je postavil praktične zahteve tudi glede delovnega časa in zaščite mladoletnih delavcev.

kriza? Če pride zopet normalno gospodarsko življenje, bo pa treba zopet sprejemati nove moči in jih izobraževati za delo. Eventuelne redukcije bi tedaj kvarno vplivale na nameščenstvo in na poslovanje. Zato se bo treba vsekakor odločiti za drugo pot, ki ne bo pomenila za urad in njegovo poslovanje nikake škode, po kateri pa bodo vsi nameščenci enako in solidarno in procentualno z ozirom na svoje prejemke nosili posledice krize. **Prejemki naj se znižajo vsemu nameščenstvu za toliko, kolikor bi znašali prejemki reduciranih nameščencev!** Pripomniti moramo, da so se nameščenstvu že itak pred kratkim dvakrat znižali prejemki. Toda kljub temu nameščenstvo ne bo ugovarjalo novim odtegljajem, ker bo vedelo, zakaj gre, ker se bo zavedalo, da vsled skupnih žrtv ne bo en njegov del pahnjen v brezposelnost in ne bo obsojen na stradanje. To je edina prava rešitev! Nameščenske organizacije se bodo morale zavzeti zanj z vsemi silami, če bodo hotele pokazati, da so res nameščenske, da delajo v prid vsega članstva in nameščenstva in ne le nekaterih. Potrebna je solidarna borba in enoten nastop! Sodalisi.

Naš pokret v Dalmaciji

Krščanski strokovni pokret v Dalmaciji se bolj in bolj učvrščuje. Najmočnejša je nameščenska skupina, ki je imela 9. V. svoj občni zbor v Splitu. Od prejšnjega leta je splitska krajevna organizacija zrastle od 58 na 74 članov. Mnogo nameščencev je pa organiziranih še izven Splita. Premoženje organizacije se je od lani podvojilo. Nameščenci so konsolidirali svoj podporni fond in sprejeli njegov poslovnik. Iz tega je razvideti, da znaša mesečna članarina 5, 10, 15 in 20 Din. Člani dobivajo znatne podpore za brezposelnost, pogrebne, ob poroki. Izvoljeni so bili v odbor: Bonafič, Lukas, dr. Podoljšak, Radica, dr. Ciko, Donadini, Smoljan.

Splitsko okrožje Radniškega strokovnega saveza je pričelo izdajati zaenkrat, dokler ni mogoče izdajati lista redne okrožnice, ki jih dobijo vsi člani. V prvi okrožnici poudarja okrožje težke razmere in potrebo strokovne organizacije. Poudarja, da se sicer počasi, toda sigurno ustvarja nova organizacija in krepak krščansko-socialističen pokret, ki se ni mogel razviti v bivših političnih bojih.

Danes mo priložili položnice vsem onim naročnikom, katerim je potekla naročnina. Vsem onim, ki nam dolgujejo naročnino še za preteklo leto, bomo list s prihodnjo številko ustavili. Da ne bo nepotrebnih reklamacij, prosimo, da naročnino p. n. naročniki takoj poravnajo. Ako pomotoma dobi kakšen naročnik položnico, ki je naročnino že plačal, naj jo shrani za prihodnjico. — Uprava.

vlekli na postajo in potisnili vozove potem na stranski tir do klančin pred pobeljenimi mrežami. Gonjači so gonili živino čez klančine, bilo je dosti tuljenja in mukanja, konji so ritali, gonjači kleli, potem so vrata naloženih vozov trdno zaprli, pripeljal je nov stroj in tuljenje in mukanje je izginilo v daljavi — »staja, ki drvi skozi noč s povprečno hitrostjo štiridesetih milj na uro.«

Nobeno živinče izmed vseh ni bilo starega Rusherja, ki je bil zaposlen le kot kočijaž in dninar pri živinorejcu Hinksu. Hinks je bil debel in rdečeličen in je imel živine svojih šest tisoč glav; z donosom od teh čred si je v sosesčini vzdrževal tri ženske, ki jih je pretepal, kadar je bil pijan. Tu in tam je premlatil tudi malega Jeda, če mu je prišel v napotje in kadar ga je popadel bes, je pretepal Jedovega starega; stari se je potem znašal nad Jedom in nad njegovimi brati in sestrami. Tako so si že v rani mladosti vtepli v glavo, da je treba moč upoštevati in spoštovati; Jed pa se je naučil še več, kmalu se je naučil tudi poželenja, da bi sam imel moč. Kolikor se je mogel spominjati nazaj, je moral dan za dnem, poleti ob štirih in pozimi ob petih vstajati in opravljati trdo in neprijetno delo; in neprenehoma je razglabljal, kako bi mogel uteči temu življenju in se pridružiti razredu onih srečnih bitij, ki prebivajo po vlakih.

II.

Ko je Jed imel osem ali devet let, je morala ena od Hinksovih žensk odpotovati na pogreb svojega očeta in prelepi »blisk« je zgolj zaradi nje dobil povelje, naj ustavi svoj hrumeči tek. Ženska je stala na peronu, vsa okrašena s perjem in kožuhovino, s polno škatelj in kovčegov in mali Jed je tvegalo ploho udarcev, samo, da je prisostvoval velikemu dogodku. Iz daljave se je oglasilo rezko žvižganje, potem je pridrdrala dolga veriga rjavih voz in se s pravljeno točnostjo ustavila; belo oblečen sprevodnik je odprl vrata, izstopil in postavil na peron majčken zabojček, ponosna gospa je vstopila in pol ducata zijajočih kmečkih tesel so pred nosom zaloputnili vrata.

Iz Bog ve kakšnega razloga vlak ni takoj speljal. Voznik na stroju, kurjač, zaviralec in sprevodnik so drveli skupaj — neka os se je bila vnela in se je kadila — vlak je moral čakati, da so popravili škodo.

Čudovito doživetje za znanja željnega otroka, njegov prvi pogled v »veliki svet«! Vozna vrata so se druga za drugimi odpirala, belo oblečeni sprevodniki so postavljali svoje zabojčke in na tla so stopala tista nebeška bitja, ki jih je Jed vsak dan svojega mladega življenja videl, kako so z brzino štiridesetih milj na uro drvela mimo. Gospodje v brezhibno zlikanih oblekah, ki so na videz pravkar prišle iz krojačnice (ali kjer so že delali taka čuda), gospodje s snažnimi, belimi ovratniki, z lepimi, nežno barvanimi kravata in brezmadežno osvetljenimi čevlji, gladko obuti, roznati gospodje, ki so širili okrog sebe nepojmljivo, skoraj božansko ozračje blaginje in sreče. Bilo je v oktobru in kljub opoldanskemu solnceu prav mrzlo; mali kmečki cepce je stal pri vlaku in s široko razprtimi, otožnimi črnimi očmi opazoval ljudi; imel je na sebi le dvoje obleač: modro srajco, ki jo je že oče temeljito obnosil, preden so jo skrojili za fanta, in dolge hlače, ki bi mu tudi nekaj let pozneje ne bile prekratke.

Gospo so stopale iz vozov, posamič ali po dve so stopicale na tla, cvrčale, žarele od sreče z mehкими kožuhi okrog vratu, ovešene z iskrivimi dragulji in s tako lepo počesanimi lasmi, da so bile na pogled kot umetnina kakega poklicnega okraševalca izložb. V prozornih tkaninah so nosile lepo oblikovane trakove in vezi, na nogah nežno okrašene čevljičke in so imele svetlo rožnata lica, kar se je zdelo Jedu nekaj nedopovedljivo lepega in bogatega; obdajali so jih sladki vonji, kot se za nebeška bitja pač spodobi. Nekateri so dostojanstveno korakale čisto same, druge spet so klepetale z gospodi ali pa so si mimogrede izmenjavale šaljive besede. To je bila modna razstava, na Fifth Avenue¹ ali Bois de Boulogne² sredi te puste goveje gmajne.

¹ Najjimenitnejša newyorška ulica, bivališče in sprehajališče milijonarjev.

² Park pri Parizu, sprehajališče bogatašev in odličnikov.

49.-

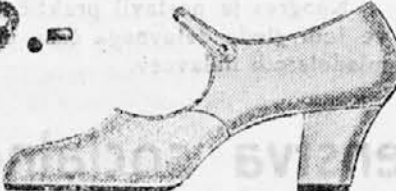
Vel 23-26 Vrsta 2851-05
Otroški čevlji iz laka in ružavega boksa
izdelani s kramljem in podplatom Vel.
27-33 Din 69 — 35-38 Din 89 —

59.-

Vrsta 2944-00
Sanjati ne želijo niti noči niti žepa. Otroški
št. 22-26 Din 39 —, št. 27-33 Din 49 —, ženski
št. 34-38 Din 59 —, moški št. 39-46 Din 69 —

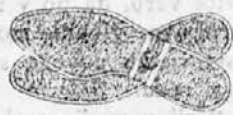
59.-

Vrsta 1345-03
Enostavni in okusni čevlji iz saena s pol-
visoko peto. Lahki so in udobni. Potrebni
so za urad in sprost.

DOLŽNOST PODJETNIKA JE

da misli, kako bo cene svojih proizvodov prilagodil cenam, ki jih
odjemalci znajo, in kako bi dal svojim sodelavcem največje mogoče
plačo. Delujoči na tem principu prodajamo danes obutev skoro za
polovično ceno od lanskih cen

Lufov vložek Din 5.-

59.-

Vrsta 3162-00
Za živahne dečke smo izdelali visoke čevlje
s trpeznim gumijastim podplatom. Neobhodno
so potrebni za vsakdanjo nošjo

49.-

Vrsta 3661-00
Otrški visoki čevlji iz ružavega ali črnega
boksa s trpeznim usnjatim podplatom. Isti v
raznih kombinacijah za isto ceno.

99.-

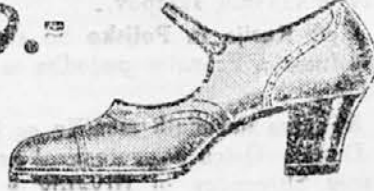
Vrsta 2027-15
Okusni moški čevlji iz ružavega, črnega
ali sivo modrega usnjatim podplatom. Udobna
čevlji za vsakdanjo nošjo

99.-

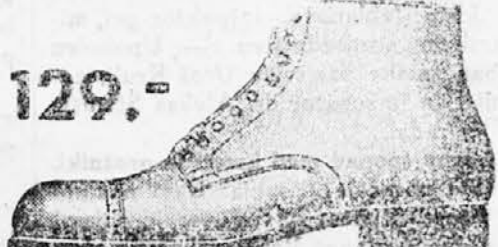
Vrsta 3167-00
Čevlje iz močnega, masnega usnja s trpe-
znim podplatom in peto. Za dolga marširanja
in delo na polju in vsaki strugi.

129.-

Vrsta 2945-11
Čevlji iz ružavega boksa. Praktični in ele-
gantni. Ravnotežje od laka za nedelo in
praznik za ceno Din 149.-

129.-

Vrsta 3967-22
Udoben čevlji široke oblike iz močnega
boksa s gumijastim podplatom, ki zdrži tri-
krat toliko kot usnjati podplat

PRI NAS DOBITE DOBRE IN CENENE NOGAVICE: MOSKE DIN 5.-, OTROSKE DIN 7.-, ZENSKKE DIN 19.-.

Novo vodstvo pri OUZD in Trgovskem bolniškem podpor. društvu v Ljubljani

Komisarja za Okrožni urad za zava-
rovanje delavcev v Ljubljani (Ivan Tav-
čar) in za Trgovsko bolniško in podpor-
no društvo v Ljubljani je minister soci-
alne politike razrešil in imenoval pri
obeh zavodih ravnateljstvo.

Pri Okrožnem uradu za zavarovanje
delavcev so bili imenovani:

iz skupine delojemalcev:

v ravnateljstvo Cobal Melhijor, Zagorje;
Kavčič Tomaž, Stražišče pri Kranju;
Kravos Vladimir, Ljubljana; Oslak Jo-
sip, Maribor; Saje Ladislav, Maribor in
Tavčar Ivan, Ljubljana; kot namestniki
ravnateljstva Vidic Karel, Celje; Blažek
Anton, Ptuj; Klanšek Maks, Rožna doli-
na pri Ljubljani; Skofic Ivan, Ljublja-
na; Bregar Rudolf, Ljubljana in Bizjak
Luka, Litija. V nadzorstvo Kosem Dra-
go, Ljubljana; Jakomin Lovro, Ljublja-
na; Terkuč Edvard, Zg. Šiška pri Ljub-
ljani; za namestnike nadzorstva Zulo-
vec Jaka, Vevče; Prezeli Anton, Ljub-
ljana in Juh Fran, Ljubljana.

iz skupine delodajalcev:

V ravnateljstvo Rebek Josip, Ljub-
ljana; Prepeluh Albin, Ljubljana; Rib-
nikar Adolf, Ljubljana; Krapež Milko,
Ljubljana; Oset Andrej, Maribor; ing.
Jelenc Jože, Maribor; za namestnike
ravnateljstva Kersnič Ivan, Ljubljana;
Verbič Anton, Ljubljana; dr. Sajovic
Stanko, Kranj; Gajer Rudolf, Ljubljana;
Pogačnik Hinko, Ruše in Dolničar Jer-
nej, Celje. V nadzorstvo Bureš Franjo,
Maribor; Bonač Fran, Ljubljana; Naglas
Viktor, Ljubljana in kot namestnik Dol-
žan Fran, Celje; ing. Kobi Joško, Ljub-
ljana in ing. Toman Anton, Ljubljana.

Pri Trgovskem bolniškem in podpor- nem društvu

so bili imenovani v ravnateljstvo Ber-
dajs Vilko, Maribor; Frazarinc Anton,
Celje; Klinar Peter, Ljubljana; Sirc
Franjo, Kranj; Smrkolj Albin, Ljublja-
na; Weixl Vilko, Maribor; Glušič Edo,
Ljubljana; Golmajer Ciril, Ljubljana;
Lavrenčič Valter, Ljubljana; dr. Pless
Ivan Ljubljana; Zemljčič Joško, Ljublja-
na in Račka Anton, Ljubljana; za na-
mestnike članov ravnateljstva pa Ver-
bič Anton, Ljubljana; Sušnik Alojzij,
Ljubljana; Jurjevec Avguštin, Ljublja-
na; Lesjak Fran, Ljubljana; Šket Jakob,
Ljubljana in Piber Josip, Ljubljana.

Razrešeni so bili tudi komisarji
Okrožnih uradov v Banjaluki, Somboru,
Dubrovniku, Osijeku, Splitu, Tuzli in
Sarajevu.

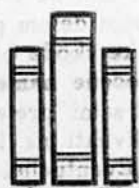
Konstituiranje novih ravnateljstev
se bo izvršilo v najkrajšem času.

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE, prej K.T.D.

LJUBLJANA

KOPITARJEVA UL. 6/II

Čitalnica in tvornica pe-
slovnih knjig - Stalna velika
zaloga vsakovrstnih salda-
konti, strac, journalov i. dr.
lastnega izdelka

Še bilance de niških družb!

Pri nadaljnjem zasledovanju objav-
ljanja bilanc delniških družb smo ugo-
tovili, da so spodnje delniške družbe
končale z lepim dobičkom: Ljubljanska
Kreditna banka ima dobička 4.168.551
dinarjev. Od dobička je prepustil uprav-
ni svet za izplačilo nagrad uradništvu le
200.000 Din, za dividende pa se je do-
ločil znesek 2.464.868 Din. Ubogi delni-
čarji! Kam bodo z denarjem? Za urad-
nike to vprašanje pač ni težko! Hrvat-
ska sveopča kred. banka ima dobička
1.400.000 Din, dividende 6%, Tekstilne
tovarne v Dugi resi 2.400.000 Din, Kre-
ditni zavod v Ljubljani 3.100.000 Din,
Zdruežne papirnice Vevče, Goričane,
Medvode pa 2.710.000 Din, dividenda
8%. Pri papirnicah se je znižal dobiček
od lanskega leta le za 40.000 Din. Del-
ničarji tedaj niso prav nič izgubili, de-
lavstvo pa zelo mnogo. Njegov stalež se
je znižal za 131. Koliko dni pa je bilo
v preteklem letu, ko precejšen del de-
lavstva sploh ni delal. Koliko bo pri-
sodil upravni svet od dobička delav-
stvu? Ko bi se odpovedali delničarji v
času krize izplačilu dividend na korist
delavstva, bi jim bilo delavstvo ne-
skončno hvaležno in bi verovalo besedi
»bratoljubje«. Zalibog pa to zastoj pri-
čakujemo!

Mariborski denarni zavodi so imeli
v letu 1931. sledeče dobičke: Spodnje-
štajerska ljudska posojilnica 126.000 Din,

Čevlji PENIK

so najboljši in najcenejši. Posebno delavski
čevlji se priporočajo.

Kolodvorska ulica št. 35 - Ljubljana

Kdor želi imeti prvovrstno bo-
disi slovensko, nemško ali kro-
matično harmoniko, naj se obrne
na trdiko

DRAGO JANC LJUBLJANA

BOHORIČEVA ULICA 9

izdelovalec harmonik

kateri lamči za vsako pri njem
izgotovljeno harmoniko 2 leti.
Na zalogi ima vse dele in glasove
za harmonike. V Vašem interesu
je, da se pred nakupom obrnete
na gornjo trdiko in priložite
znamko za odgovor

Posojilnica v Mariboru pa 730.000 Din.
Trboveljska premožgokopna družba ima
dobička 20.200.000 Din, dividenda zna-
ša 15 Din. Delniške družbe in denarni
zavodi so izkazali lepe dobičke. Vendar
pa je ostal klic brezposelnih za pod-
poro v pretežni večini neuslišan. Raz-
umljivo je to: Saj je vendar nemogoče,
da bi bil volk sit in koza cela, da ne bi
bilo stradalajočih brezposelnih in da bi
bili ogromni dobički! Eno ali drugo! —
Pribijemo: Delovnega ljudstva ne bo
dolgo volja, da samo nosi posledice več-
nih kriz!

Ukinitev kategorizacije

Od 1. junija 1932 je ukinjena katego-
rizacija za natakarije, natakarije in so-
barice v hotelih, restavracijah, gostilnah,
kavarnah, krčmah, vinotocih, izkuhih
in menzah.

Zato se bodo za te osebe določali
mezdni razredi po dejanskem zaslužku.
Urad naproša vse delodajalce, ki zapo-
slujejo tako strokovno osebje, da pri
vseh novih prijavah točno označijo za-
služek v denarju in naravi. Med zaslu-
žki spadajo vsi redni prejemki, do ka-
terih ima nameščenec pravico po po-
godbi o namestitvi kot plača, mezda,
stanarina, napitnina, stanovanje, hrana
itd. — Mezdne razrede za že prijavi-
ljene uslužbenke spremeni urad po
podatkih v članskih prijavnicah.

OUZD v Ljubljani.

Vašo

moško
damsko
garderobo
zlika.
kemično čisti
najceneje le

WALLETT EXPRESS

Šmartinska cesta 24/II.

(kavarna „Vladuht“)

LJUBLJANA

Sprejema se tudi v trafikah:
Florjanska ul. 12, Marijin trg 6
in v shrambi gostilne Figovec,
Dunajska cesta, dvorišče.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

Socialna in gospodarska politika

Organizacija brezposelnih v Angliji.

V Angliji nameravajo organizirati brez-
poselne v posebni strokovni organizaciji.
Organ angleške strokovne zveze je na-
glasil, da bodo brezposelne podpirali v
njihovih stremeljenjih vsi organizirani de-
lavci, ker ne morejo najbolj udarjene
ude človeštva prepustiti popolnoma svoji
usodi. Organizacije brezposelnih bodo
vključene direktno v obstoječe strokov-
ne organizacije delavstva. Zastopane
bodo v najvišjih odborih in pošiljale
bodo svoje delegate na letne skupščine.
Nemške organizacije poudarjajo, da
so angleška stremeljenja nekoliko zmot-
na. Brezposelni spadajo vendar vsi v
strokovne organizacije svoje stroke in
je njihova usoda tesno združena z uspe-
hi strokovne organizacije, vsled česar je
nepravilno, da se ustanavljajo posebne
organizacije. Brezposelni vendar ne tvo-
rijo svoje stroke!

Število zavarovanega delavstva v Ju-
goslaviji. Po podatkih Osrednjega urada
za zavarovanje delavcev v Zagrebu je
število zavarovancev padlo od 531.154 v
februarju na 508.829 v marcu tekočega
leta. Pripominjamo, da je doseglo število
zavarovancev v marcu lani 578.501. Pov-
prečna zavarovana mezda je padla od
25.20 Din v februarju na 25.02 Din v
marcu.

Za Jugoslovansko tiskarno K. Čeč.
Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice«
in ureja: Peter Lombardo.